

© JAN VAN STEELANT

STREPTOKOKKENPROTOCOL IN DE PRAKTIJK

Vorig jaar werkte Aveve Veevoeding een protocol uit ter bestrijding van *Streptococcus suis*-infecties bij biggen. De nadruk lag vooral op management- en hygiënemaatregelen in de kraamstal en biggenbatterij. – Jan Van Steelant, Aveve Veevoeding

Streptokokken komen nog steeds veelvuldig voor op bijna alle Vlaamse varkensbedrijven. Nochtans zijn er grote verschillen tussen de bedrijven in het optreden van streptokokkenproblematiek. De afweer van de big en de infectiedruk per bedrijf zijn de 2 belangrijkste factoren die bepalen of ziektesymptomen optreden. *Streptococcus suis* is de belangrijkste oorzaak hersenvlies- en gewrichtsontstekingen bij biggen. Streptokokken behoren bij normale omstandigheden tot de bacteriële flora die steeds aanwezig zijn in de neus, het darmstelsel en de longen. Bij varkens kunnen verschillende serotypes streptokokken gelijktijdig aanwezig zijn in de organen. Er zijn verschillende risicofactoren waardoor deze bacteriën het varken kunnen infecteren en ziekte veroorzaken. Wanneer de biggen een verminderde afweer hebben, of bij een hoge infectiedruk van *Streptococcus suis*, zijn ziekte-

uitbraken mogelijk. Een goede aanpak van het probleem ligt dus in de stimulatie van de afweer van de big en een verlaging van de infectiedruk van streptokokken.

Verminderde afweer

De oorzaken van een verminderde afweer na het spenen starten al bij de geboorte van de big. Bij onvoldoende biestopname kort na de geboorte zijn de biggen meer vatbaar voor allerlei infecties, waaronder streptokokken. Een te laag geboortegewicht of te koude omgevingstemperatuur kort na het werpen zijn andere mogelijke verklaringen. De belangrijkste oorzaken van verminderde afweer doen zich immers voor rond het moment van spenen. De fysieke scheiding van de zeug, de overgang van vloeibare naar hoogenergetische vaste voeding en de verplaatsing naar de biggenbatterij dragen ertoe bij dat spenen een enorm stressmoment is. Ook het vermengen van verschillende tomen

.....
Preventieve maatregelen zijn belangrijker dan een overmatig gebruik van antibiotica.
.....

biggen, onvoldoende eet- en drinkplaatsen, een te lage omgevingstemperatuur en de aanwezigheid van andere ziekteverwekkers zijn belangrijke stressfactoren. Vooral de darm van de big is kort na het spenen enorm kwetsbaar. De lokale bescherming door opname van zeugmelk valt volledig weg en door de lage voederopname ontstaan er kleine ontstekingsreacties in de darm. Via deze kleine lekkages in de darm kunnen streptokokken gemakkelijk binnendringen in de bloedcirculatie, vanwaaruit de gewrichten of de hersenen makkelijk bereikt worden.

Toepassing van protocol zorgt voor betere resultaten

Momenteel wordt de ziekte op de varkensbedrijven voornamelijk preventief aangepakt door behandeling met antibiotica in het voeder of drinkwater. Vanuit de publieke opinie staat het toedienen van meerdere antibiotica zeer sterk onder druk. In Nederland werd er een verbod uitgevaardigd op het gebruik van gemedicineerde diervoeders en het gebruik van bepaalde kritisch belangrijke antibiotica. Mogelijke oplossingen voor dit veelvoorkomende probleem kunnen we vinden in preventieve managementaanpassingen in de kraamstal, de biggenbatterij én via voederaanpassingen na het spenen. Aveve Veevoeding werkte daarom een protocol uit (zie kader).

De ervaringen in de praktijk waren zeer goed. Het protocol werd strikt opgevolgd op 15 gesloten varkensbedrijven. Deze bedrijven hadden allemaal een uitgesproken streptokokkenproblematiek na het spenen. Op 8 bedrijven kon het antibioticumverbruik met meer dan 50% gereduceerd worden tot het einde van de batterijperiode. Vooral de standaard (preventieve) groepsbehandelingen via het voeder kon men op meerdere bedrijven sterk reduceren. Vaak werden deze behandelingen al meerdere jaren toegepast zonder verdere vragen naar de werkzaamheid ervan.

Op 10 bedrijven slaagde men erin de uitval vanaf het spenen tot het einde van de batterijperiode sterk te reduceren, van 3 à 5% voor de start van het protocol tot minder dan 2% nadien. Zo kon dankzij het protocol op één bedrijf de medicijnkost teruggedrongen worden van 1,2 naar 0,52 euro per big tot het einde van de batterijperiode. In deze kosten waren de inspuitsbare antibiotica, de groepsbehandelingen in het drinkwater en het gemedicineerd voeder verrekend.

Bijna alle varkenshouders merkten een betere groei en minder uitsplitsing op tijdens de batterijfase. Deze groepen biggen vertoonden ook betere technische resultaten in de vleesvarkensafdeling. Op de bedrijven waar de groei exact gemeten kon worden, stelden we een stijging van de groei vast tussen de 25 en 54 g per dag. Samen met het lager gebruik van antibiotica werd er al gauw een beter financieel resultaat bekomen. Op 6 bedrijven kon ook een daling van de diarreeproblematiek na het spenen vastgesteld worden. Een mogelijke verklaring ligt in de vermindering van het gebruik van bèta-lactam-antibiotica (bijvoorbeeld amoxicilline). Deze antibiotica zijn nadelig voor de darmflora van biggen waardoor makkelijker diarree ontstaat. Bij 2 bedrijven merkten we na een goede start een terugval op in de streptokokkenproblematiek. Bijkomende onderzoeken brachten een virale PRRS-infectie aan het licht. Virusinfecties kunnen de weerstand van de biggen sterk aantasten waardoor bacteriën – zoals

Streptococcus suis – sneller problemen kunnen veroorzaken. Bij aanhoudende problemen wordt er dan ook een bloedafname geadviseerd bij biggen van verschillende leeftijden om een eventuele onderliggende oorzaak op te sporen. Nagenoeg alle bedrijven gebruikten het nieuwe Balansconcept van Aveve in het veevoeder na het spenen. Deze Balansvoeders werden speciaal ontwikkeld voor ziektegevoelige bedrijven. Naast een uitgebalanceerd grondstoffenpatroon bevatten deze voeders een speciaal antibacterieel mengsel van organische zuren. Dit heeft een positieve invloed op de darmgezondheid van de biggen waardoor niet alleen streptokokken maar ook *E. coli*-infecties worden vermeden. In de aanpak van *Streptococcus suis*-infecties zijn preventieve maatregelen in de kraamhokken en de batterij belangrijker dan een overmatig gebruik van antibiotica. Hygiëne, management en een aangepast veevoeder na het spenen zijn de sleutels tot succes. ■

STREPTOKOKKENPROTOCOL

- 1 Zorg voor een zo hoog mogelijke biestopname per big, ook voor de laatstgeboren of kleinere biggen.
- 2 Was de zeugen vooraleer ze in de kraamhokken komen.
- 3 Haal dagelijks de mest weg achter de zeugen.
- 4 Werk zo proper mogelijk bij het toepassen van geboortehulp.
- 5 Ontsmet de navels van de biggen.
- 6 Slijp de tandjes, brand de staartjes.
- 7 Vervang naalden zo veel mogelijk, zowel voor vaccinaties als standaardbehandelingen.
- 8 Vermeng zo weinig mogelijk tomen bij het spenen, werk *all-in/all-out*.
- 9 Streef naar een zo hoog mogelijke voederopname kort na het spenen.
- 10 Optimaliseer de omstandigheden in de batterij (temperatuur, ventilatie, voederplaatsen ...).